

a harcot bénán több mint húsz esztendőn át? Töprenghetünk még magyarázatán. S talán mindennek megfejtése ott lapul Sinkó Ervinnek a szülőföldről való viszonyában, amely ugyancsak fölöttébb ellenmondásosnak látszik.

Sorsa, ha itthoni szemmel nézzük, valóban a föl-földobott kőé volt, ahogy Apatinból Szabadkára, onnan pedig a forradalom felé sodródó Budapestre került. A Tanácsköztársaság bukása után ő nem hazajön, hanem Bécsbe emigrál, majd 1939-ig szüntelenül az elutazás és a hazatérés állapotában látjuk. Egy-két esztendő Szarajevóban (két ízben is), megtelepedési próbálkozás az Apatin melletti Prigrevica Sveti Ivanon — közlési kísérletek a szabadkai *Napló*ban, közben pedig Európa nagyvárosai Párizstól Moszkváig és Moszkvától Párizsig. Gyermekkori traumák riasztották-e, amelyek fel-felkísértenek írásaiban? Vagy pusztá védekezés volt ez, hogy eszményeit, amelyeket melengtetett, megvédje a valóság keményebb ütéseitől, magát pedig megkímélje a szembenézés fájdalomától? A konkrétumok elől futott a nagyvilágba, amelyek véres valóságukkal megkérdőjelezhették volna nézeteit? Sorolhatnánk még a kérdéseket, most halálának tizedik évfordulóján is. De mutassunk inkább műveire, amelyek sorra megjelentek 1947-től kezdődően, régiek és újak vegyest. Emlégsünk az éles tollú publicistát, aki az ötvenes évek elején a Tájékoztató Iroda elleni harc első vonalában állt, s emlékezzünk az egyetemi tanárra Újvidéken, kinek nagyon sokan a tanítványai voltak, s ma is annak vallják magukat, mert fejjel magasodott ki mindannyiunk közül. Nagy és bonyolult élet és mű örökösei vagyunk tehát.

BORI Imre

ROMANTIKA-KONFERENCIA
BELGRÁDBAN. Két évvel ezelőtt megállapodás született a Magyar Tudományos Akadémia és a Szerb Tudományos Akadémia romantika-bizottságaiban a magyar és délszláv romantika komplex kutatási tervéről, amely értelmében nemcsak az irodalommal kapcsolatos kérdéseket ölelnék föl, hanem kitekintenek a művészetekre, történelemre és filozófiára, hogy minél szélesebb fronton vizsgálhassák meg a romantika kérdéseit a két ország szellemi életében. Az elképzelések szerint az említett kérdéseket ezúttal nem az egymásra hatás kereteiben vizsgálnák, hanem az európai romantika szellemi áramlatában igyekeznének megtalálni és meghatározni a magyar és a délszláv romantika jellegét, helyét, szerepét és hatósugarát.

Az első, budapesti konferencián a Magyar és a Szerb Tudományos Akadémia képviselői találkoztak, s az akkor megkezdett munka folytatására került sor az április 5-e és 8-a között Belgrádban megtartott tanácskozáson, azzal, hogy a munkába most már bekapcsolódott az Olasz Tudományos Akadémia is. Itt mondjuk el, hogy a következő konferencia Velencében lesz, azt követően pedig Budapesten kerülne sor a zárókonferenciára, amelyen már az eredmények összegezését kellene elvégezni.

Az említett belgrádi ülészak ismételten megerősítette azt a feltevést, miszerint a romantikához mint komplex kérdéshez kell hozzányúlni, legalább három nagy területre osztva az anyagot — irodalmira, történelmire és művészetire. Az elhangzott beszámolókról elmondhatjuk: annak ellenére, hogy az értekezlet rendeltetési célja az egyes nemzeti irodalmak és művészetek romantikus korszakának tipológiai vizsgálata, több előadó referátumában a komparatív jelleg jutott ér-

vényre, és így inkább az úgynevezett középkelet-európai romantika problémakörének vizsgálatához nyújtott adatokat, mintsem a nemzeti romantikáknak a maguk egységes voltában való megismeréséhez. A tipológiai vizsgálati elv sem jutott kellően érvényre minden egyes dolgozatban, ami arra figyelmeztet, hogy a következő konferencián módosításokat kell eszközölni egy átgondoltabb koncepció érdekében.

Az elhangzott beszámolók közül a leginkább tipológiai vizsgálati módszert érvényesítő három feldolgozást kell megemlíteni: Szabó Júlia, Miodrag Jovanović és Dejan Medaković dolgozatát, akik a magyar, illetve a szerb romantika-kori művészetet vizsgálták. A történelmi témákra íródott értekezések közül Radovan Samardžićé keltett figyelmet, míg az irodalmi kérdésekhez hozzászóló, számbelileg leg több dolgozat közül magyar részről Weber Antal, Fenyő István és Sziklay István, jugoszláv részről pedig Aleksandar Flekar, Boris Paternu és Nikša Stipčević referátumát említjük.

SZÍNHÁZAINK KÜLFÖLDÖN. Az újvidéki Sterija Játékokon nagy sikert aratott zágrábi Utazó Színház elnevezést viselő társulat nagy megtiszteltetésben részesült. Nemcsak meghívást kapott a Nemzetek Színháza párizsi rendezvényére (tavaly Belgrádban rendezték meg), hanem a meghívó már e világhírű rendezvény megnyitójára szól. A zágrábiak május 4-én Mrožek Emigránsok című kétszemélyes drámáját játszották a párizsi közönségnek, majd bemutatták Murray Schisgal Szerelem, ó!-ját is. Jean Louis Barrault neves színész, a vendéglátó és a fesztivált szervező Orsay Színház igazgatója még a szemle megkezdése előtt kijelentette: azért bíztuk a megnyitót az ismert zágrábi színházra, mert a meghívott belga, spanyol, szovjet, japán, venezuelai, román, colum-

biai és amerikai együttesek közül a jugoszláv társulat az, amely leginkább feladatának tekint a színművészet érvényesítését nemcsak a nagyvárosokban, hanem a kis községekben is.

A vajdasági színházak csak kivételesen jutnak távolabb a környező országoktól. Ezért keltett feltűnést, hogy Jugoszlávia egy kis, vidéki színházat küld a mexicói Servantino elnevezésű fesztiválra. Mi, akik évek óta figyelemmel kísérjük a vajdasági színházak munkáját, s a Sterija Játékoknak köszönve betekintésünk van az ország; valamennyi jobb színházának munkájába, jól tudjuk, hogy a zombori társulat jó irányítás alatt álló, kiváló színészegyüttessel rendelkező színház, s mint ilyen, az ország legjobb vidéki színházai közé tartozik. A mexicói utat is tavalyi nagy sikerükkel érdemelték ki: öt díjat nyertek az országos színházi fesztiválon Jovan Sterija Popović — Dejan Mijač rendezte — Nősülés és férjhez menés című vígjátékával. A 20 napos közép-amerikai turnéről most hazatérő együttes Guatemalában és Costa Ricában is fellépett. A zomboriak júniusban még Romániában vendégszerepelnek, őszre pedig Lengyelországba utaznak.

MÉG KÉT FILMFESZTIVÁL JUGOSZLÁVIÁBAN. „Ha semmi sem jön közbe és minden terv szerint történik, akkor jövőre három nemzetközi filmfesztivált fognak tartani az országban” — írja Ládi István a *Magyar Szó* filmkritikusa. A népszerű és már jól bejárodott belgrádi FEST mellett Zágráb megrendezi az el nem kötelezett országok filmtermését prezentáló fesztivált, Ljubljánában pedig az új törekvések filmszemléjét rendeznek meg. A FEST koncepciója nem változna a jövőben sem. A zágrábi fesztivál elsősorban a fejlődő országok produkcióit mutatná be, míg az új törekvések szemléjén a világ bármelyik országa

részt vehet, ha valamelyik produkciója új filmművészeti tendenciát jelez. A ljubljanai fesztivál szervezői bejelentették, hogy sem a hagyományos, sem a kimondottan kísérleti filmek nem jönnek számításba. A kísérleti exhibicionizmust a nemzetközi fesztiválokon bemutatott, a producerek által felajánlott, valamint a meghívott filmekkel szeretnék elkerülni. A két új fesztiválon egyébként 30—30 filmet mutatnának be.

TIZENÖT FINN MŰVÉSZ. A Finn Köztársaság és a JSZSZK közötti kulturális együttműködés programjának alapján rendezték meg az újvidéki Matica srpska képtárában üzenőt mai finn művész kiállítását. A kiállítást Belgrádban és Tuzlában is bemutatják. A finnek ezzel viszonyozzák a jugoszláv művészek kiállítását, melyet 1974-ben láthattak hazájukban.

A tizenöt finn művész hetvenegy művel szerepel a tárlaton. Festmények, grafikák, szobrok tanúskodnak a hetvenes évek finn művészetének igen magas színvonaláról. A témák és technikák sokfélesége, a megoldások és felfogások különbözősége a mai finn művészet gazdagságát bizonyítja.

Külön kell megemlítenünk Juhani Harrit, aki objektumait — a képzőművészet konvencionális anyagaitól megszabadulva — tárgyakból, hulladékból, állítja össze; Ossi Ikkalát hatásos színmegoldásaiért; Antti Jantunent több színű akril-képeiért; Marika Mäkelät tetszetős kompozícióiért, melyeken a színhatás dominál; Gunnar Pohjolat, akiben kitűnő grafikus ismerünk meg — rajzai formájukkal, technikájukkal, témájukkal válnak ki elismerésünket; a szobrász Kimmo Pyyköt meglepően kombinált munkáiért, melyek a szobrászat egyéni értelmezését jelentik; Pauli Pyykölät tájképeinek újszerű koncepciójáiért; Kain

Tappert érdekes, gránitból, illetve fából készült munkáiért.

A finn művészek kiállítása jelentős eseménye kulturális életünknek.

SALVADOR DALI KIÁLLÍTÁSA BELGRÁDBAN. A belgrádi Grafikusok Körének kiállítási termében rendezték meg Salvador Dalinak, a szürrealizmus egyik legjelentősebb képviselőjének a kiállítását. Érthető az érdeklődés a kiállítás iránt — a kis terem állandóan zsúfolva volt látogatókkal —, mert Dalit a közvélemény csodabogárnak tartja, a hozzáértők azonban tudják, hogy utólréhetetlen művész. Habár itt nem láttuk nagy vázsnait, melyek hírnevéssé tették — Az emlékezés tartósságát, a Szent Antal megkísértését vagy A polgárháború előérzetét —, ezeken a végtelen finomsággal készült grafikákon is megérezni, meglátni Dali művészetének nagyságát. Dante-illusztrációi a maguk nemében — úgy is, mint az Isteni Színjáték megjelenítése, és úgy is, mint rajzok — egyedülállóak. Itt-ott feltűnik egyik-másik ismert motívuma — a mankók, a fiókok —, de csak annyira, nehogy megfélemedzünk festményeinek jellegzetességeiről, egyébként olyan autentikus művészek az alkotásai — némelyikük miniatűrnek is beillene —, aki — és erről ezen a kiállításon győződhettünk meg — magánéletének minden túlkapása, extravaganciája ellenére, sőt azt feledtetően, korunk művészetének legnagyobb alakjai közé tartozik.

A **MAGISZTERKÉPZÉS JÖVŐJÉRŐL** nyilatkozott a *Magyar Szóban* dr. Szeli István, az újvidéki filozófiai fakultás a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének igazgatója. Szeli István az interjúban elmondja, hogy 1973-ban, a Tanszék posztgraduális képzésének beindításakor úgy tervezték, hogy a négy szemesz-

ter után vállalják a második nemzedék elindítását is. Objektív okok miatt azonban erre nem került sor. A hallgatók késtek a magiszteri dolgozatok megírásával, ezért a tanszéken nem látták célszerűnek az újabb kurzus megkezdését.

— A munkaprogram kialakítása sem oldódott meg tartósan — mondta Szeli István. A magiszterképzés formái ugyanis egyetemi központokként változnak, és mindenütt más gyakorlat honosodott meg. Az Újvidéki Egyetem a klasszikus — előadásokra épülő — képzést kombinálta a szabadabb munkaformával. A Magyar Tanszék is ezt a gyakorlatot alkalmazta. A külföldi szakemberek ugyanis gyorsított ütemben voltak kénytelenek megtartani elméleti előadásait. Az idő rövidsége miatt elsősorban a későbbi feladatok végzését illetően adtak tanácsokat.

— Mivel önerőből szakemberhiány miatt nem vállalhattuk, s a közeljövőben sem vállalhatjuk a posztgraduális tanulmányok lebonyolítását, a külföldi tudósok bevonása elkerülhetetlen. Csupán akörül polemizálhatunk, milyen minőségben kérjük fel őket a közreműködésre.

— Az első nemzedék két lehetőség között — irodalom és nyelvészet — között választhatott. A jövőben mindenképpen el kell kerülnünk az egyoldalúságot, s az új profilú magiszterképzésnek tükröznie kell a társult munka igényét is. Az oktatásügyi reform a társadalmi szükségletekkel összhangban kívánja átszervezni a szakemberképzést, ami azt jelenti, hogy meg kell várnunk a társult munka impulzusait, s csak azután foghatunk hozzá az új program kidolgozásához — nyilatkozta Szeli professzor.

A magunk részéről csak annyit tenénk hozzá: kár lenne, ha a többnyire mégis formálisnak látszó (és anyagi) okok miatt a Magyar Tanszéken huzamosabb időre szünetelne a posztgra-

duális képzés, nemcsak a nyilvánvaló érdeklődés miatt, hanem mert a jugoszláviai magyar tudományos életnek még sok képzett szakemberre van szüksége. A még fennálló problémák megoldása, természetesen, nem csak a Magyar Tanszék dolga.

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATBEMUTATÓK. Az újvidéki Forum Könyvkiadóban az első negyedévben megjelent könyveket mutatták be április elején a kiadó szerkesztői, Acs Károly, Fuderer Gyula, Szilágyi Károly és Tomán László. A szokásos kis ünnepségen összesen kilenc könyvet ismertettek az olvasókkal. Bemutatásra került a 90 évvel ezelőtt született tragikus sorsú szabadkai író, Csát Géza novelláit, drámáit, jeleneteit, kritikáit, tanulmányait és cikkeit két vastos kötetben megjelentető könyv, melynek címe *Ismeretlen házbán*. Újabb verseskötettel lépett az olvasók elé Jung Károly *Ami nincs* című könyvével, Pintér Lajos pedig a néhány évvel ezelőtt megjelent *Mélyvíz* című regényének folytatását írta meg a *Bolondkocsiban*. Az úgynevezett valóságirodalom is egyre gyarapszik kötet alakban megjelenő művekkel is. Németh István, Peukovics Kálmán és Domonkos István könyvei után most Dudás Károly riportkönyve jelent meg *Szakadó* címmel. A tavaly ősszel indult elsőkötetesek Gemma sorozata újabb négy kötetrel már nyolcra gyarapodott: Kovács Nándor, Sziveri János, Bálint Béla és Szűgyi Zoltán verseskönyve bővítette ezt az edíciót. A politikai kiadványok sorozat újdonsága a társult munkáról szóló törvény (Szövetségi jogszabályok gyűjteménye) könyv alakban való megjelentetése magyar nyelven.

Dudás Károly riportkönyvét időközben a dél-bánáni Székelykevény is bemutatta a kiadó, a múlt év őszén *Gyökér és szárny* című jugoszláviai magyar költészeti antológiát pedig két

baranyai községben, Sepsén és Pélmostonon. Az irodalmi esttel egybekötött bemutatón fellépett Fehér Kálmán, Jung Károly, Pap József és Tolnai Ottó, valamint a kötet két válogatója, dr. Bori Imre és Tomán László.

Március 29-én és 30-án Híd-est volt Újvidéken illetve Zrenjaninban. Újvi-

déken az Ifjúsági Tribün közönségének mutattuk be folyóiratunkat, Zrenjaninban, a Petőfi Sándor Művelődési Egyesületben pedig irodalmi esttel összekötött Híd-bemutatót tartottunk, amelyen a szerkesztőség tagjain kívül fellépett dr. Bori Imre, Brasnyó István, dr. Pap József és Szűcs Imre.